

Tilgang på arbeidskraft i Gardermoregionen

3. februar 2023

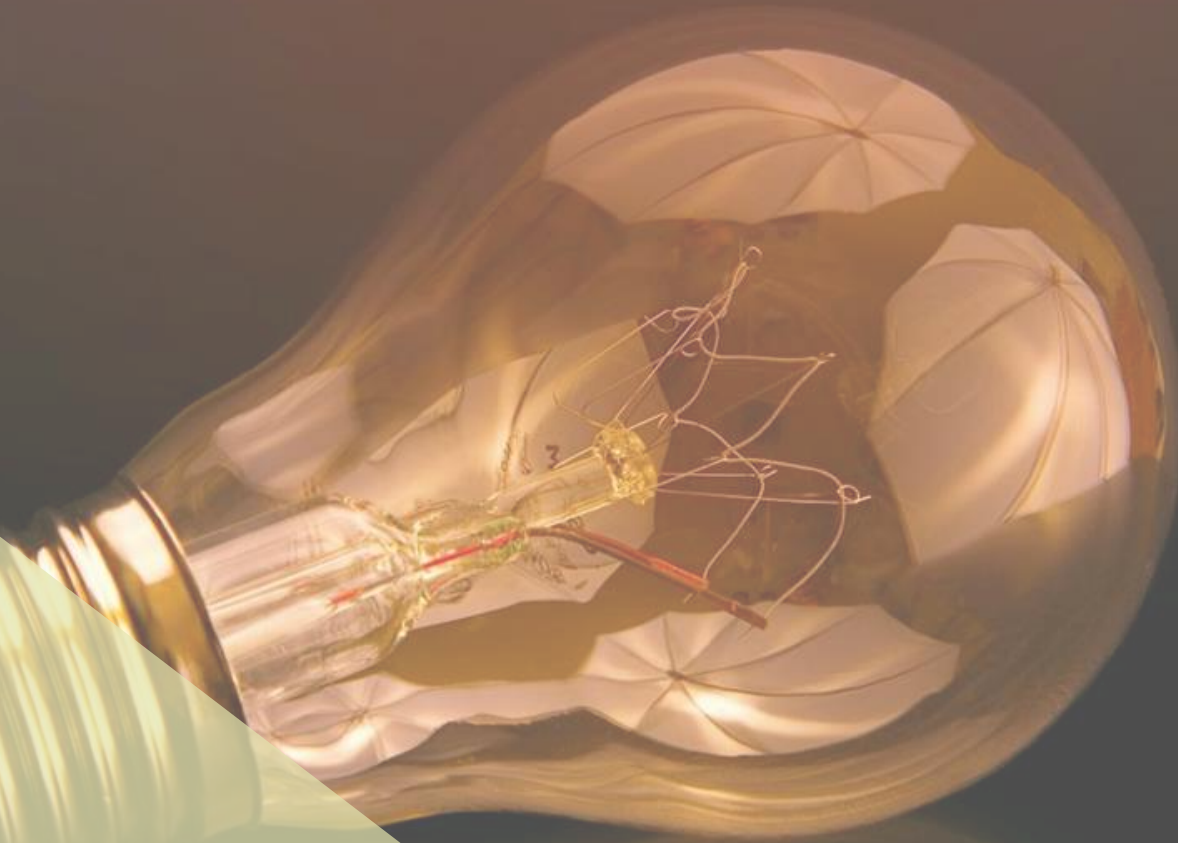
Innledning

På oppdrag for Omstillingsprogrammet Gardermoen Vekst i Ullensaker og Nannestad kommune har Samfunnsøkonomisk analyse AS (SØA) gjennomført en analyse av tilgangen på arbeidskraft i Gardermoregionen. Analysen skal fungere som et kunnskapsgrunnlag om ressursgrunnlaget for etablering av ny virksomhet i regionen. Vi har rettet oppmerksomheten mot faktorer som påvirker arbeidslivets tilgang på arbeidskraft generelt, og antall bosatte og sysselsatte personer i Gardermoregionen spesielt.

Geografisk har vi definert Gardermoregionen som Ullensaker og Nannestad kommune. Videre har vi brukt beregninger av både avstand i luftlinje og reisetid mellom Gardermoen Næringspark og kommuner innenfor rimelig reiseavstand, som i hovedsak omfatter Øvre og Nedre Romerike.

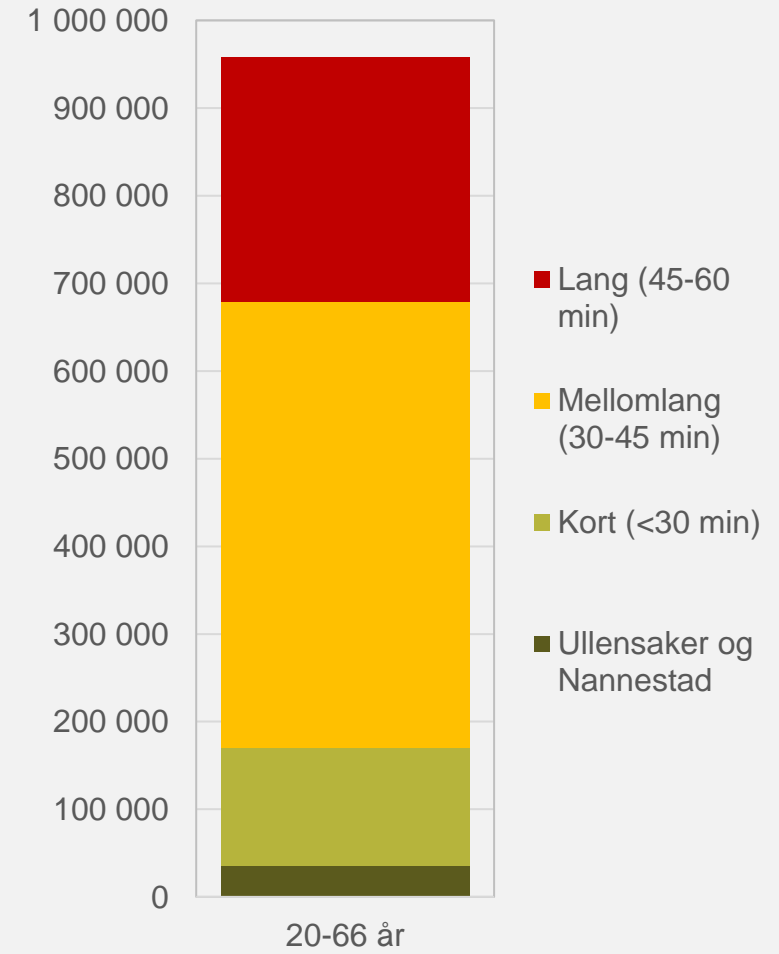
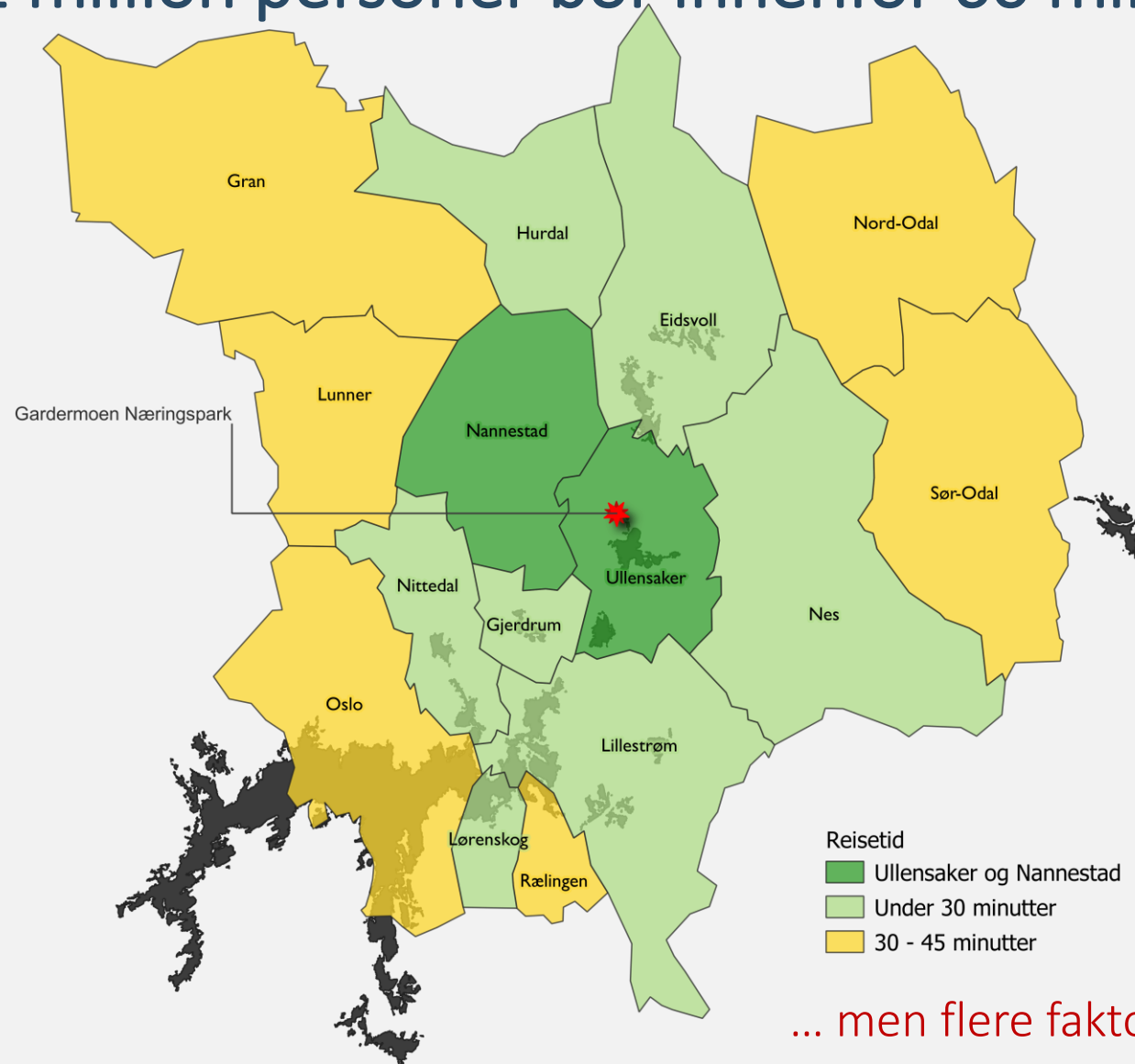
Analysen er bygget opp i fem deler:

1. Faktorer som påvirker tilgangen på arbeidskraft i Gardermoregionen
2. Gardermoen Næringspark kan redusere pendlingskostnader
3. Kompetansesammensetningen blant sysselsatte i den tilgjengelig arbeidsstyrken
4. Personer som står utenfor arbeid
5. Fortsatt høy befolkningsvekst i Gardermoregionen

1. Faktorer som påvirker tilgangen på arbeidskraft i Gardermoreregionen

1 million personer bor innenfor 60 minutter med bil...

... men flere faktorer påvirker den **reelle** tilgangen på arbeidskraft

Romerike er blant landets mest attraktive bosteder

Tilgangen på arbeidsmuligheter innenfor rimelig reiseavstand er en viktig faktor for valg av bosted. Men arbeidsmuligheter avgjør ikke bostedsvalg alene.

Vareide (2018) stipulerer fire kategorier som kan påvirke steders bostedsattraktivitet:

- **Areal og bygninger** – Boligtomter, arealer, boliger og priser
- **Ameniteter** – Kommunale tjenester, fritidstilbud, natur mv.
- **Omdømme** – Stedets omdømme som bosted
- **Stedlig kultur og identitet** – Lokal identitet, åpenhet, optimisme

Samspillet mellom faktorene gjør at valg av bosted og arbeidssted er gjensidig avhengige, men samtidig separate valg.

Historiske flyttemønster viser at Gardermoregionen er en attraktiv bostedsregion (SØA, 2023).

- Ullensaker og Nannestad kommune har hatt landets høyeste prosentvise befolkningsvekst de siste ti årene

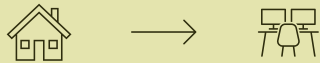

Tilgangen på arbeidskraft avhenger av avstand, konkurranse og muligheter

Arbeidstakere kan akseptere lang reisevei til jobb om bostedets har gode boligkvaliteter og fritidsmuligheter, mens arbeidet har gode jobbkvaliteter

- Pendling er en kostnad i penger og tid for arbeidstakere
- Ansatte i næringer der arbeidsplassene er geografisk konsentrert pendler lengst, uavhengig av utdanningsnivå (TØI, 2016)
- Bostedets kvalitet påvirkes blant annet av tilgjengelige boliger, trygghetsfølelse, kultur- og fritidstilbud mv.
- *Alt annet likt* er det sannsynlig at arbeidstakere velger jobben med lavest pendlekostnader

Vi kan kategorisere de som er bosatt innenfor rimelig reiseavstand i 4 grupper:

Lokalt bosatte, men som pendler ut for å jobbe

Avstandsfordel for Gardermoen næringspark

Arbeidstakere som bor og jobber lokalt

Konkurranse med andre lokale arbeidsgivere

Arbeidstakere som bor innenfor rimelig reiseavstand, men som jobber andre steder

Kan bety avstandsulempe for Gardermoen næringspark

Lokalt bosatte som ikke er i jobb

Arbeidsledige og andre utenfor arbeidsmarkedet kan rekrutteres og læres opp

Nesten 100 000 sysselsatte personer i tre kategorier...

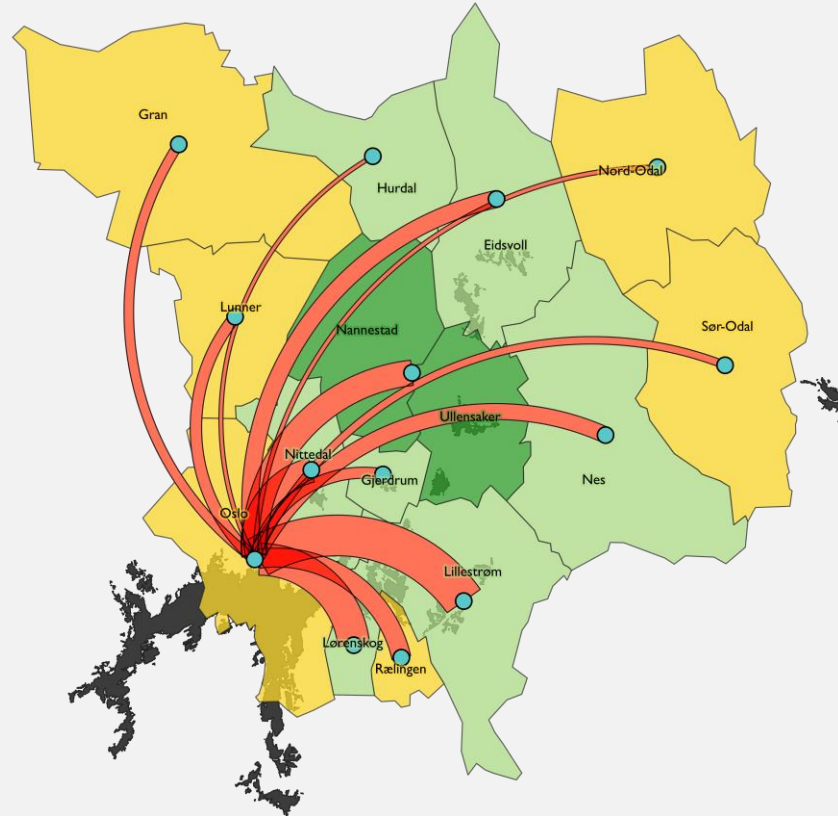
2. Gardermoen Næringspark kan redusere pendlingskostnadene for mange sysselsatte

Gardermoen er det store knutepunktet nord for Oslo

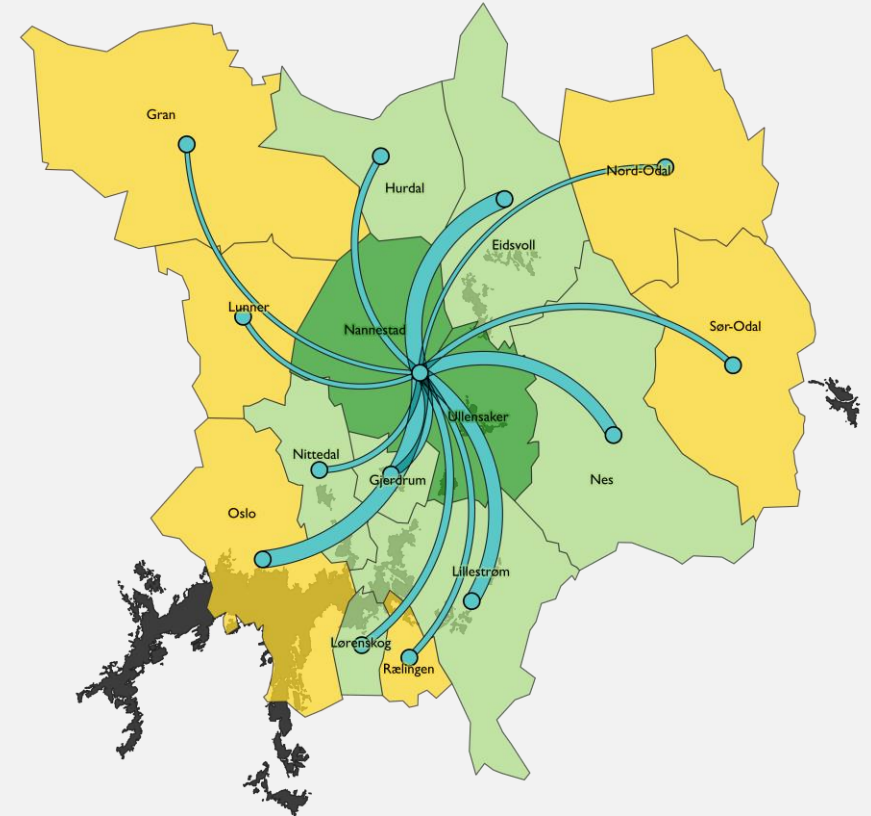
Med **Gardermoen Næringspark** og **Jessheim** i spissen er Gardermoregionen en motor for vekst i sysselsetting, handel og kultur- og fritidstilbud på Øvre Romerike.

For personer som bor på Nedre Romerike går de største pendlingsstrømmene inn mot Oslo. Det på tross av at reisetiden kan være omtrent den samme eller kortere i retning Gardermoen.

Pendling fra Romerike til Oslo

Pendling fra Romerike til Gardermoregionen

Mindre kø for de som pendler i retning Gardermoen

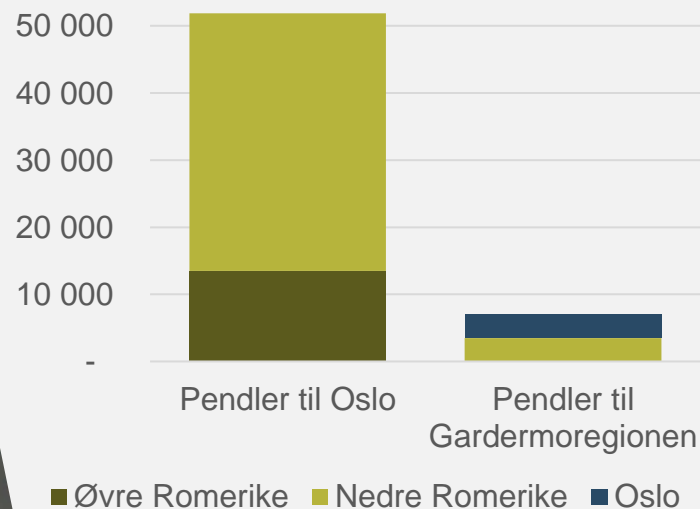
Over 50 000 bosatte på Romerike jobber i Oslo. Den omfattende pendlingen påvirker arbeidstakernes opplevde pendlekostnader:

- Mye trafikk → Økt reisetid
- Trengsel på kollektivtransport

7 000 sysselsatte pendler til Gardermoregionen fra Oslo og Nedre Romerike

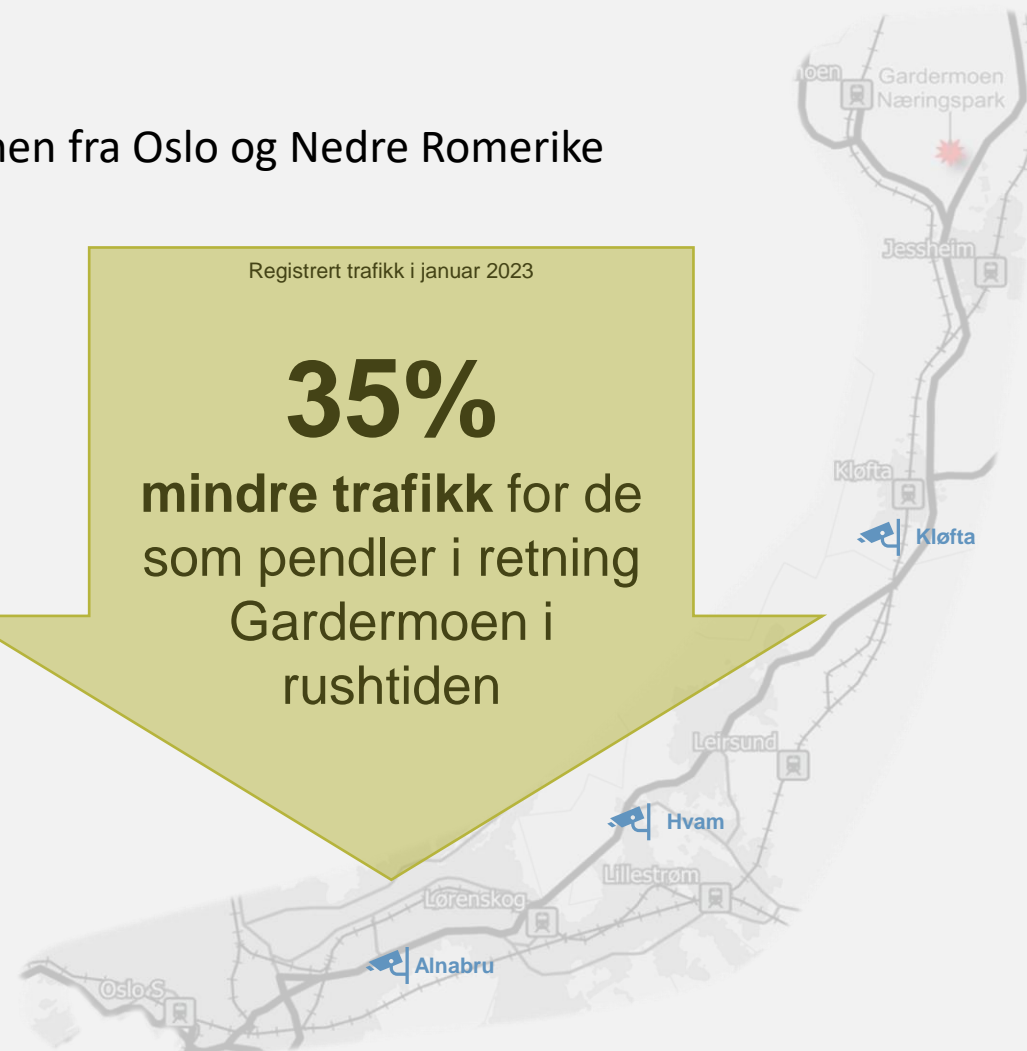
- Mindre trafikk og trengsel i arbeidsreisen

Sysselsatte som pendler til og fra Romerike

Registrert trafikk i januar 2023

35%
mindre trafikk for de som pendler i retning Gardermoen i rushtiden

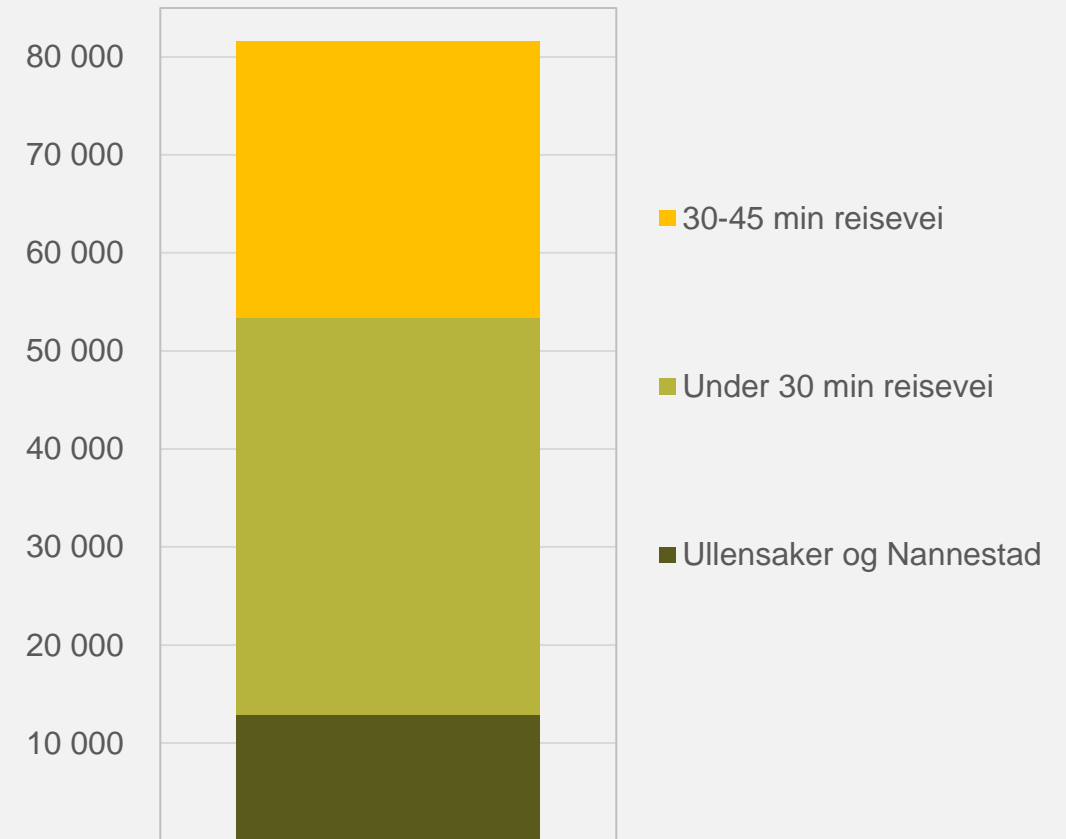
80 000 sysselsatte vil få kortere avstand til jobb om de får jobb i Gardermoen Næringspark

Det er omfattende pendling mellom kommunene i hovedstadsregionen

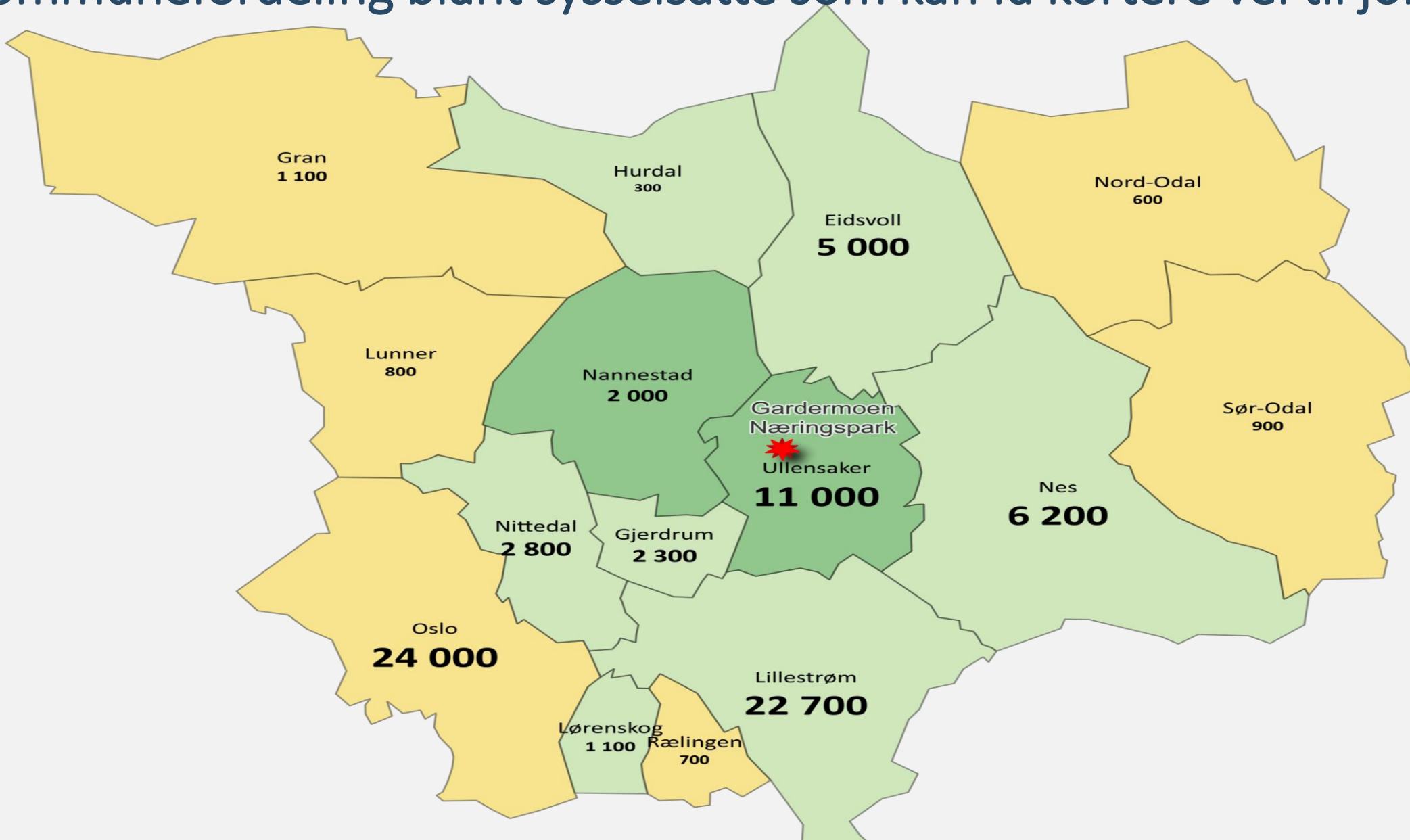
- I gjennomsnitt pendlet de sysselsatte 16 km til jobben i hovedstadsregionen i 2014 (TØI, 2016)

Det er enklere å rekruttere sysselsatte som får lavere pendlerkostnader med jobb i Gardermoen næringspark

Sysselsatte som har kortere avstand til Gardermoen Næringspark enn dagens jobb

Kommunefordeling blant sysselsatte som kan få kortere vei til jobben

3. Kompetansesammensetningen blant
sysselsatte i den tilgjengelig
arbeidsstyrken

Relativt mange fagarbeidere bosatt i nærområdet

Tilgang på arbeidskraft med den rette kompetansen er avgjørende for nyetableringer.

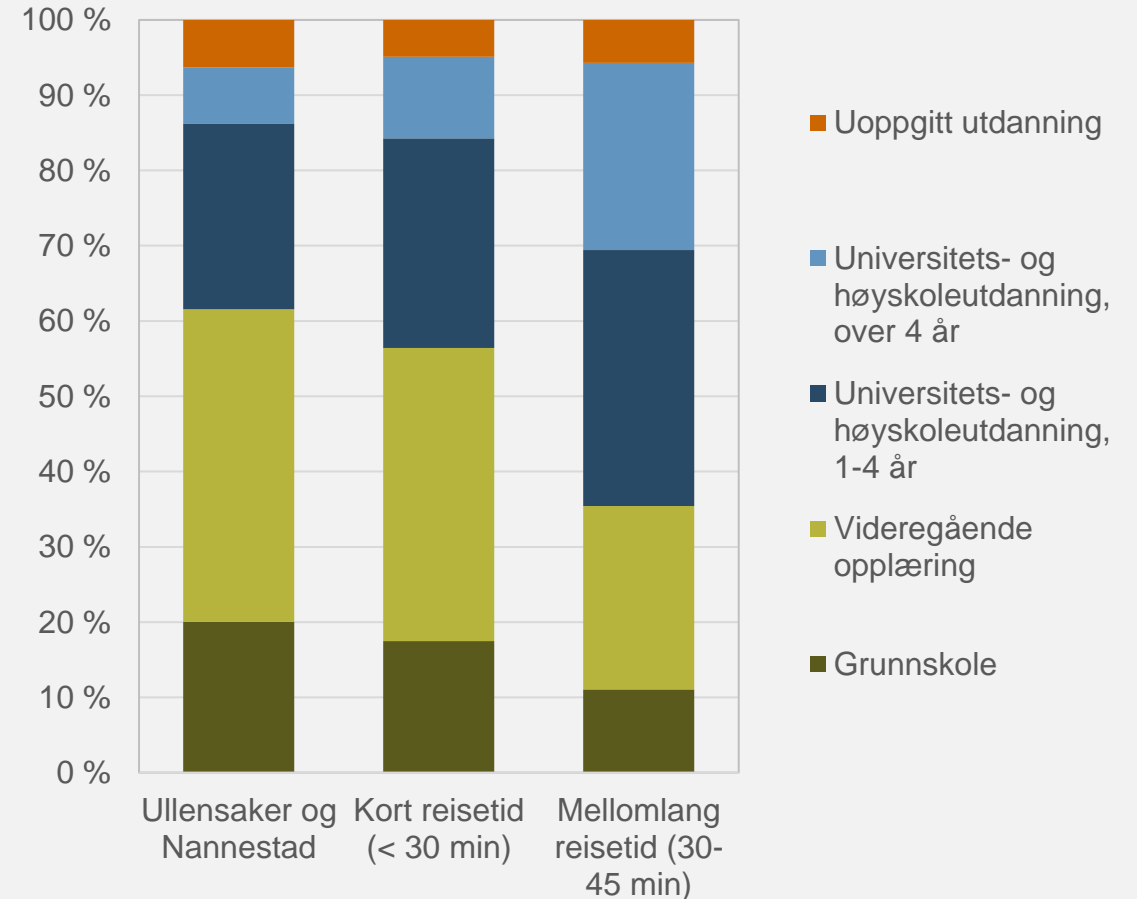
I alle næringer etterspørres det en blanding av ulike kompetansebakgrunner.

- I de virksomhetene næringsparker tiltrekker seg, er det ofte et relativt høyt innslag av fagarbeidere.

Mange av de sysselsatte som bor i Gardermoregionen har fagbrev fra videregående opplæring som høyeste fullførte utdanningsnivå.

- Også tilgang på arbeidstakere som har fullført høyere utdanning, som utgjør rundt 30 prosent.

Sysselsatte i 2021, fordelt på utdanningsnivå og bosted

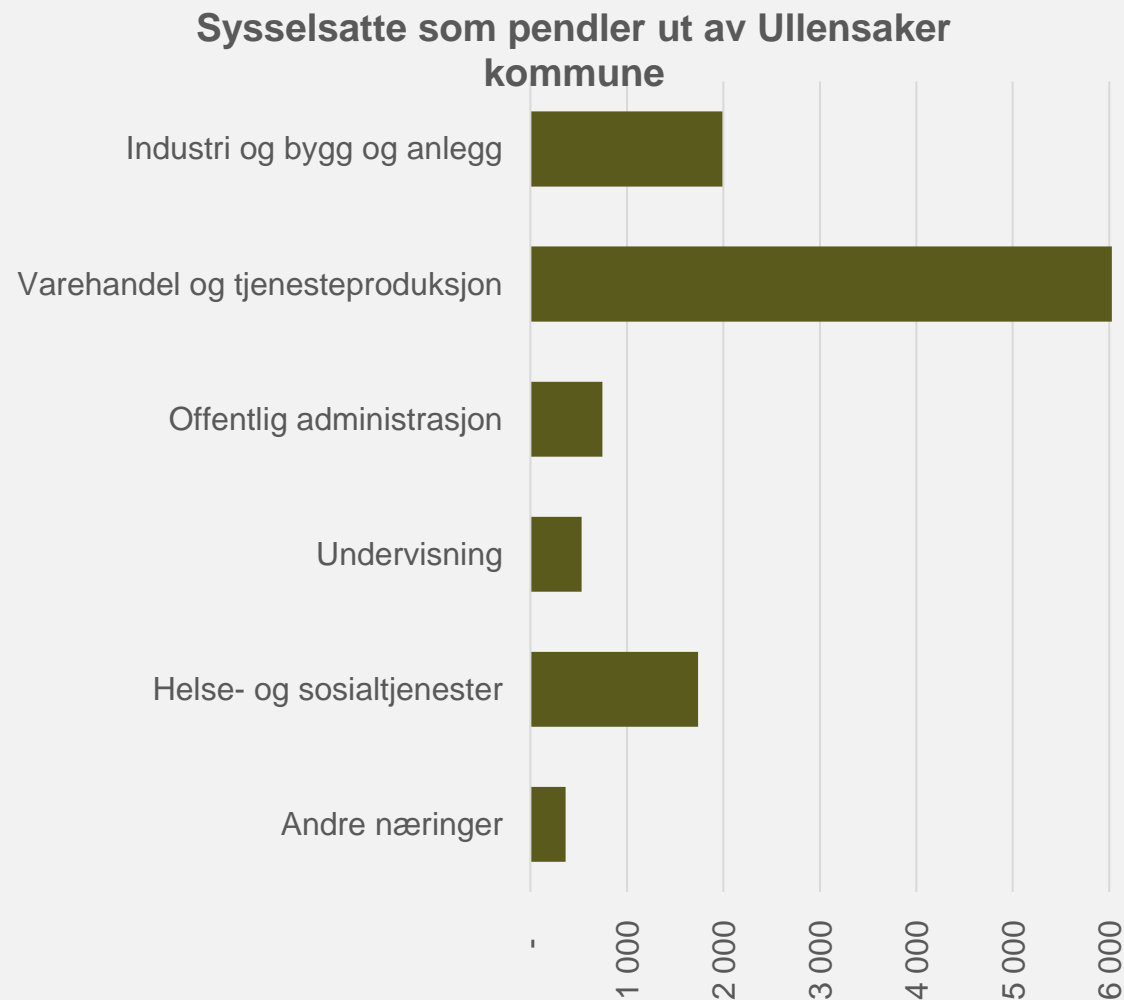
Halvparten av de som pendler ut av Ullensaker jobber innen tjenesteproduksjon

Halvparten av de sysselsatte som pendler ut fra Ullensaker kommune jobber innen varehandel og annen tjenesteproduksjon, som blant annet omfatter:

- Butikker, transport, overnatting og servering
- IKT, finanstjenester og faglige og tekniske tjenester

Med en så mangfoldig nærings sammensetning, kan de sysselsatte som pendler ut av Ullensaker også antas å mange ulike utdanningsbakgrunner.

Både industrien og bygge- og anleggsvirksomhetene etterspør i relativt stor grad fagarbeidere.

4. Personer som står uten arbeid i Gardermoreregionen

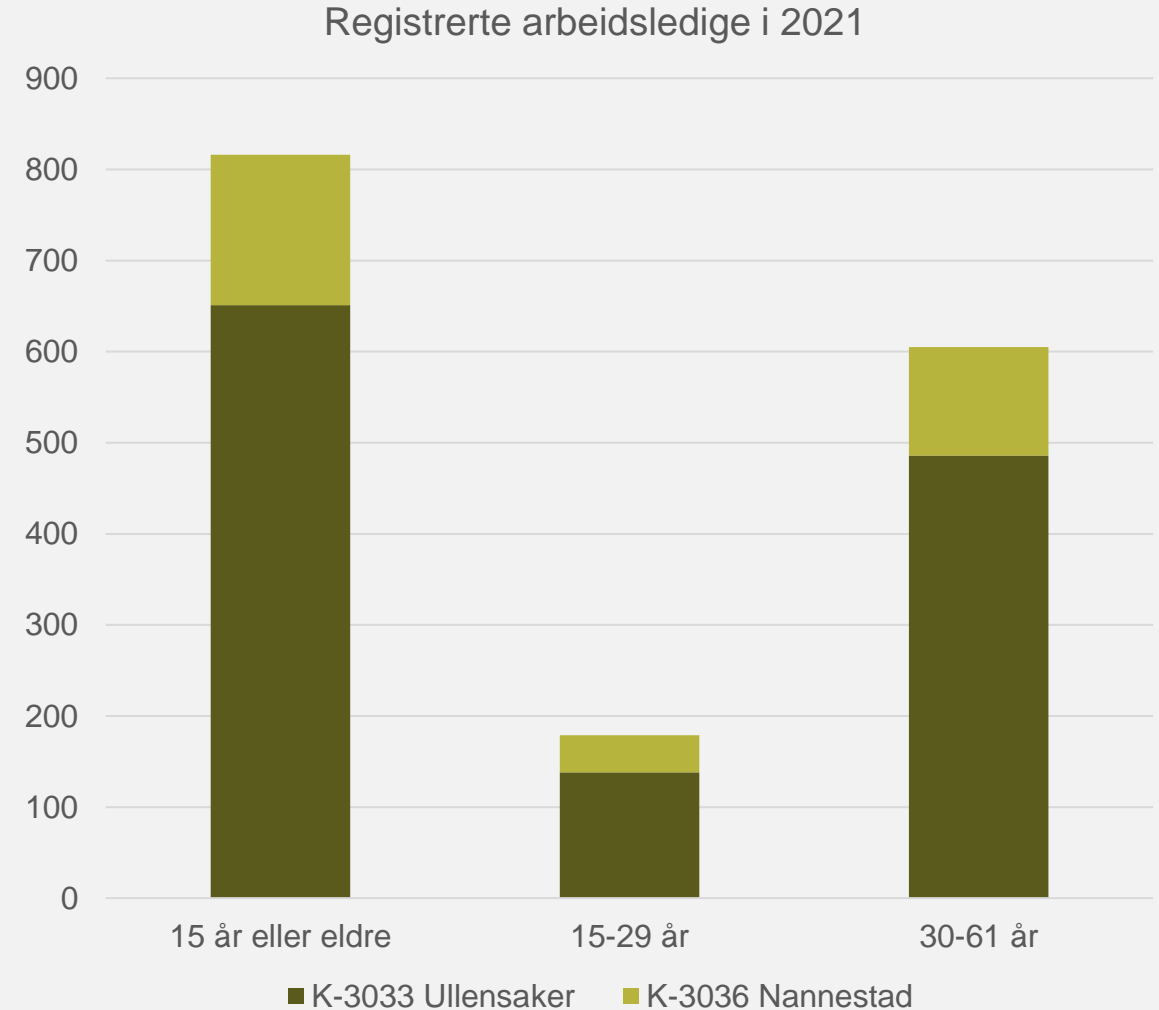
Registrerte arbeidsledige søker jobb på kort sikt

Arbeidsledige er personer som søker jobb, og er et rekrutteringspotensial for virksomhetene.

Arbeidstakere i Ullensaker og Nannestad ble hardt rammet av koronapandemien, og opp mot 18 % var registrert som helt ledige i Ullensaker i 2020.

I desember 2022 har ledigheten falt til 2,5 % i Ullensaker og 1,8 % i Nannestad.

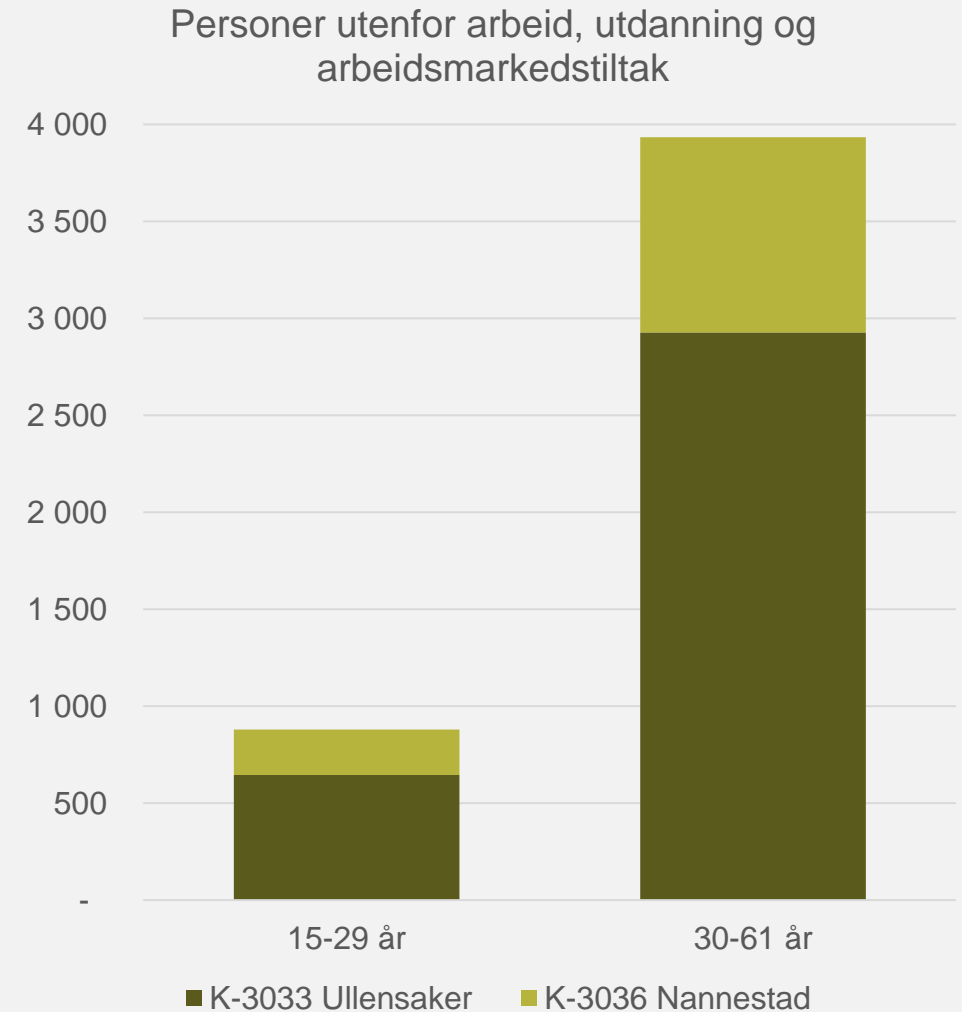
Totalt var det rundt 800 registrerte arbeidsledige i Ullensaker og Nannestad kommune i 2021

Regionen har en reserve blant de som står utenfor arbeidsstyrken

Om lag 5 000 personer står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak i Ullensaker og Nannestad.

Det er ofte sammensatte årsaker til at personer står utenfor arbeidsmarkedet, blant annet helseårsaker. For en del virksomheter er personer i denne gruppen et rekrutteringspotensial.

5. Fortsatt høy befolkningsvekst i Gardermoreregionen

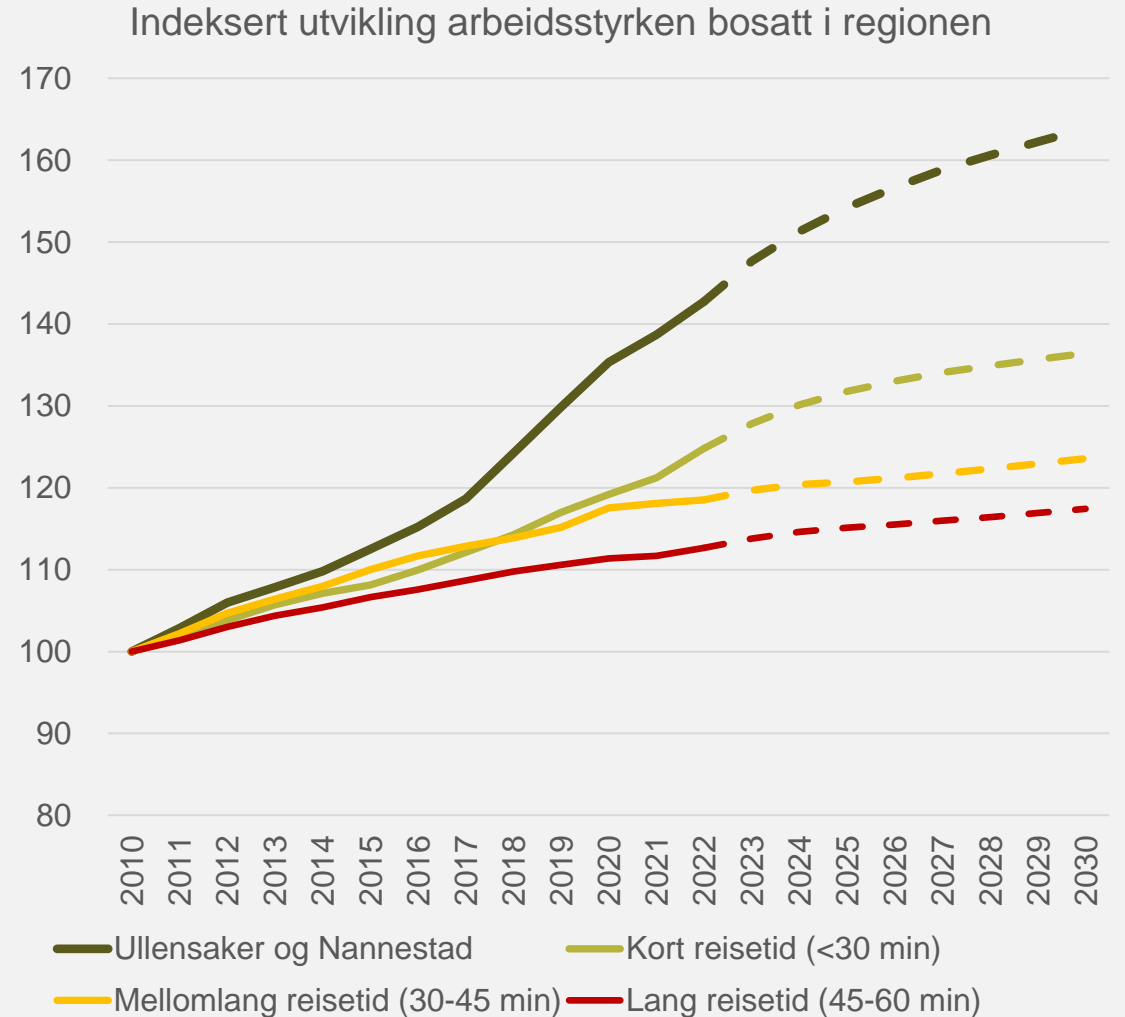

Fortsatt forventet høy befolkningsvekst i Gardermoregionen

Ullensaker og Nannestad har vært landets raskest voksende kommuner siden starten av 2000-tallet.

SSBs befolkningsframskrivinger tilsier at Gardermoregionen fortsatt vil ha høyere befolkningsvekst enn de andre kommunene på Romerike de neste ti årene.

I befolkningsframskrivingene øker antall bosatte i kommuner med under 30 minutter reisetid til Gardermoen Næringspark med 25 prosent mot 2030.

Referanser

- Vareide, Knut (2018) *Hvorfor vokser steder?*
- TØI (2016) *Arbeidsplasser, arbeidstakere og avstand – hvilke arbeidsplasser gir de lengste reisene?* TØI-rapport 1545/2016.
- SØA (2023) *Næringslivsanalyse for Jessheim. SØA-rapport 4-2023.*

SAMFUNNSØKONOMISK ANALYSE